

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Spomini iz slovenskega Štajerja.

III.

(Dalje.)

Slovenci smo bili v prošlosti sužnji tujini, pasivno ljudstvo. Pasivni narodi so podlaga tujčevji peti. V majhenem ljudstvu, ki je na vsake tri, štiri ure imelo gradščino, samostan z velikanskim posestvom, na kojem je tujec gospodoval, le malo more razviti se srednji stan, ki za nove dobe trgovino in z njo rokodelstvo v svoje roke vzame in s tega faktorjema novo moč ustvari. Mej nemštvom se je v srednjem veku srednji stan v mestih in trgih počasi razvil do moči, ki v novejšem času gospodarstvo nad svetom prevzema in prejšnje merodajne moči, kakor njihove gradove ruši. Če naša mesta in naše trge pogledamo, vidimo da so bila v prejšnjem času po večjem mala in neutrjena. Obzidje je imelo le par mest, kakor Maribor, Celje in v slovenske Krajini le par večjih. To je znamenje, da se prebivalci mest niso dosti branili proti gradščinam. Kako tudi, prekrotki, preslabi so bili! In ker ozidja nij bilo, se v mestih in trgih tudi njista mogla rokodelstvo in obrt pri nas razviti. Delo to je zahtevalo varnih krajev v trdem srednjem veku. In nova doba nas najde naravno brez rokodelcev, brez obrta.

Nova doba povzdiguje trgovino, ustvarja tisoč rokodelcev, žene obrtnike na visoko stopinjo razvoja, — pri nas je vse mrtvo na tem polju. In železnice preprežajo tudi naše kraje. Doli, doli k strugam Save in Drave, klical je nemški avstrijski svet in priromali so, trgovine v novem štilu odpirali, rokodelstva, obrt v svoje roke jemali in to posebno ob mejah, na slovenskem Koroškem in Štajerskem. Mladi,

gmotno revni ljudje so prihajali mej nas, in ker je nova doba mrtvaško pesen starejšim ljudem po mestih in trgih popevala, vstopali so ti naseljenci v njih gospodarstva in prišli so ljudje iz tujine, ki so rudokope odpirali, toplice jemali v zakup in — joj Slovenstvu! Hočem to še pozneje razmišljavati, pa — k tem ljudem mora naš kmet posojiti iskat hodi! Ne trdim, da je povsem vse tuje v navidenih krajih, tudi našinci so se obdržali, pa le na polovico in te je zlato tujine dosti osleparilo. Pa bodi tujec, bodi domačin, kar se dobičkarjenja tiče, oba sta poštena oderuba. Nij zemlje v Evropi, kjer bi odruštvu toliko prostora bilo, nego pri nas na Slovenskem. Še na slovaškej zemlji ne. Kakor sem gori povedal, rabi naš kmet uže meseca maja denar za najpotrebnejše, v trg v mesto hodi iskat ga. Tam ga dobi, tam dobi koruzo, sol, žito, denar, ali proti sto odstotkov obrestij! Drugod trgovci falirajo, da je veselje, pri nas nij tako hudo v tem pogledu; pri nas bogatje in prav močno. Pa tudi ljudje, ki samo z denarjem barantajo, elegantno izhajajo. Mej njimi so tudi taki, ki po 365 odstotkov obrestij dobé. V Mariboru, v Celji, v Laškem trgu, v Ptujii itd. v vsakem tržišču, mestu ali mesteci jih nahajaš. Svoje zakotne pisarne imajo. In slava Bogu, ne manjka se sodnikov, ki take ljudi priznavajo, ter jim tožne in eksekucijske stroške prav kakor advokatu odmerjajo. Kmetič, ki denarja išče, ga dobi. Menjice pridejo na dan. (Hvala našej šoli, imena uže vedó kmetje podpisavati. Heil dir, kultur!) Tožari se, sodniške pogodbe se sklepajo z velikimi troški, eksekvira se. Pride do prodaje. Kmetič prosi. Bodem ustavil, pa dati mi moraš toliko in toliko; vzamem vse, vino, pšenico vse, vse, le

— tvojih otrok ne! — Podpiši, podkrižaj, likvidiraj troške — ne boj se jih, veliki so, pa kaj hočeš, prodaja preti etc. — in čakal bodem. — Je dosti take baže plemenitih lopovov, ki se še hvalijo, kako dobro storé kmetu, ki bi ob slabih časih od gladi umreti moral. Dobro živé, zakotna pisarna jih lepo redi. Dobi se tudi po cesiji za mal denar kaka večja terjatev, haló s tožbo k sodnji! Da me kdo krivo ne razume; nehčem dobičkarije obsojati ni onih mož, ki pošteno z ljudstvom ravnaajo in 10% obresti tudi pri miru puščam; v mislih so mi le one pijavke, ki našemu ljudstvu vso kri izpijó. Da! Ali sliš te boben dražbe po slovenskem Štajerji, po slovenskem Koroškem in tudi po Kranjskem? — a —

Iz državnega zbora.

Z Dunaja 1. nov. [Izv. dop.]

Sklenila se je včeraj adresna debata, in kakor se je bilo nadejati, sprejeta je bila adresa avtonomistiške stranke. Pri glasovanji o adresi manjšine je bila zavržena ta s 176 glasovi zoper 155 glasov, ker je tudi 7 ustavovercev glasovalo zoper adreso manjšine, isto tako pa tudi zoper adreso večine pozneje. Znamenito in vsakako ugodno za avtonomistiško stranko pak je to, ker je adresno debato tako v kratkem času dokončala, mej tem ko so ustavoverci prejšnjih let sami mej soboj se ob adresnih debatah dolgo dolgo lasali, in s tem potratili mnogo dragega časa. Kar pak je še v tej zadnji seji bilo zanimivo, je to, ker je grof Hohenwart tolažil centraliste zaradi Riegerjevega govora. Se vé, da to nij družega, nego prazna formalnost.

Pri adresnej debati je denes govoril prvi, stari zagrizeni centralist Herbst; govoril je

Listek.

Pot v gornje strani.

Izpisek iz listov Stanko Vraza gospe Drag. Stauduarki, roj. Krizmaničevej.¹⁾

(Poslovenil Andrej Fr. Fekonja.)

(Obseg: Pot iz Zagreba v Karlovec. Društvo na potu. Obraz Krajine. Sprejem v Karlovcu. Dragojila J(arnevi)čeva. Pot iz Karlovca v Metliko. Brajci. Obrtnost Kranjcev. Jurovo. Sprejem. Metlika. Obraz Krajine. Beli Kranjci. Krasota ženska. Hišno življenje. Narodne pesni. Napevi. Nov vandalizem. Kak upljiv imajo narodni običaji na pobožnost in pravnost? Pot iz Metlike v Novo mesto. Uskoki. Hrast. Draga. Sprejem v hiši Damjanovičevej. Značaj Uskokov. Junaštvo njihovo. Pot iz Hrasta v Novo mesto.)

Mi smo sinoči sim dospeli. Spremljevalec naš bil je debel dež, kateri nas je sredi Uskokih gor dohitel in zvesto do pod to mesto

¹⁾ Glej letošnjega „Slov. Naroda“ št. 22. opazki na 1. in 3. strani, kjer g. prevoditelj obeča ta nametek. Priobčimo ga brez spremembe, akopram so

spremljal. Sinoči Ti nijsem imel kedaj pisati; glavni naš posel je bil, sušiti suknje in ostalo prtljago, katera nam je po potu do zadnje niti premočila se. Sedaj sedimo v gostilnici pod solncem („zur Sonne“), no, katero nam vendar še nij vzišlo, kajti ta stan je temen kakor noč. Sobe temne, ulica pred nami temna, lica temna z desne in leve, z jedno besedo: vse je okolo nas temno in neprijazno. Mi bi se uže zjutraj bili vzdignili od tod, a kako? Brzovoz ljubljanski odšel je uže včeraj, a druge ugodne prilike ne najdeš ni za težke denarje. Jaz namrgajam lice in hočem se srditi; a Izmail pravi: Vsio k lučšemu! (Vse k boljemu!) ter se pri tem tako srčno nasmehe da se ni jaz smeha ubraniti ne morem. In jeza me zapusti vsaj na pol. S tem sedem k mizi, vzamem pisalo in papir, da ostalo polo-

nekateri stavki popolnem jednaki v obeh pismih, v tem in v onem natisnemem v št. 22., ki je pa dosti krajše. Čitatelj itak prejšnjih listov néma veselej pri roci.

Uredn.

vico vtopim v sladkem spominu na Tebe in na pot, katerega sem do sedaj prehodil. Evo me torej zopet v razgovoru s Teboj, draga posestrima! Jaz Ti priobčujem vse, kar sem videl znamenitega in čutil in kar bode (mislim) tudi za Tebe vsaj nekoliko cene.

S tesnim žalostnim srcem zapustil sem 31. marca Zagreb. Ko sem sél na voz, zdelo se mi je, da sem se uže od celega sveta ločil. Toliki mili (radostni in tužni) spomini povračali so se mi v zmešano glavo, udarjali na žalostno srce. Še le, ko so potegnili konji voz, kateri je začel ropotati po tlaku in zibajoč se leteti proti Savi, olajšalo se mi je malo po malo srce. Začel sem razmišljavati, da nijsem ženska, nego mož, domoljub, kateri mora biti pripraven ločiti se od vsega, kar mu je milo in drago na tem svetu, ako to zahteva korist domovine. In s tem sem se zopet povsem razbral in umiril. Bilo nas je v kočiji četvorica: Jaz, Izmail S.,¹⁾ Ivan M.²⁾ in neki

¹⁾ Izmail Sreznjevski. ²⁾ Ivan Mažuranič. Prev.

res dolgo, ali jedro, kakor vseh govorov od leve strani, je tudi njegovega govora polemiziranje zoper avtonomistiško stranko. Novine dunajske bodo sicer njegov govor hvalile, kakor v obče do neba vsak neznamenit govornik povzdiguje in opisujejo kot prav oratoričen izliv, ali — govor Herbstov je bil brezuspešen in ostal je v zbornici brez utiska. Herbst je zahteval tudi koncem svojega govora, naj se združi vsa zbornica, večina z manjšino, v praktičnem skupnem delovanju. To se sicer lepo sliši, so prav lepe besede, ali v resnici Herbst in vsa njegova klika se v resnici ne zmenijo za „skupno delovanje“, nego hoté, da bi avtonomistiška stranka prej ko mogoče potisnena bila v manjšino; a malo čudno se sliši, ker ustavoverci ponujajo zdaj svojo pomoč v „skupno delovanje“, mej tem, ko tega niso marali dokler so bili v večini. Sicer pa je bil govor Herbstov vsaj dostojen, nij se gibal v direktnih napadih, kar pa govornik za njim dr. Sturm, poročevalec o adresi manjšine nij mogel opustiti. Zadnjo besedo v specialnej debati je imel poročevalec o adresi večine, grof Hohenwart. Kakor zmirom, tako je tudi zdaj pokazal se kot stvarnega in elegantnega povornika. Grof Hohenwart je omenjal, kako je l. 1873 pri adresnej debati poročevalec ustavoverne večine ponosno kazal na to večino, ki je izišla iz direktnih volitev, ali pri tem pozabil, da velik del ulov naše stranke celo nij bil vstopil v državni zbor. Tedanje ustavoverne večine veljavo se lahko ceni s zdanjimi razmerami v državnem zboru. Jedva je tudi oni del poslancev naše stranke vstopil v državni zbor, pa so se razmere temeljito spremenile, — ona ustavoverna večina je zdaj v manjšini, a tedanja manjšina v večini. Tega pa ne more ustavoverna stranka mirno strpeti, in za to zdanjo našo večino opisuje kot netrajno in nestalno, kakor je to storil poslanec Suess. Se ve, da ustavoverna stranka tega samej sebi ne veruje. Isti poslanec je tudi vprašal Poljake, da-li je mogoče v državnem zboru o vnanjej politiki druge zveze mej strankami, nego gledé notranje politike? a pozabi, da je kot ud bivše bosenske levice v državnem zboru prav tako delal. Na nestalnost zveze mej Poljaki in Čehi niti ustavoverci sami ne verujó, ker skušajo to zvezo s sladkimi besedami razdreti. Grof Hohenwart je nadalje razjasnjeval položaj in stanje pravne stranke. Dejal je, da udje poslaniške zbornice na levi si vsi pripisujó,

da so liberalni, in s tem hočejo svetu natveziti, da je to velika stranka v državnem zboru, složna mej soboj, akopram to nij res. Nasprotno pa delajo ustavoverci, kadar govoré o poslancih na desnej strani te hiše, in bojé se to stranko nazivati s skupnim imenom; iznašli so posebna svoja imena, s katerimi nas nazivajo, ostro prepovedana pak je pri njih beseda „konservativna stranka“. Zato pa natančno preiskava ustavoverna stranka, kakšno suktnjo kdo izmej nas nosi, kakšen naslov ima kdo pred svojim imenom ali kakšen jezik da govori, in potem ga imenujejo ali klerikalca, ali fevdalca ali nacionalca. Na tak način je mogoče, da svetu to večino pokažó kot celo vrsto manjšin. Poslanec Suess je v sovražnej nameri preiskaval našo razmero k zdanjemu ministerstvu, in opozarjal je ude bivšega ministerstva, ki pa sedé tudi v zdanjem, da načrt adresi zdanje večine državnega zbora napada bivše ministerstvo. To nij res. Celi tenor te adrese nij obrnen zoper osebo, nego zoper celi sistem prejšnje večine. Grof Hohenwart je potem dostavljal, „da bodemo zdanje ministerstvo iskreno in lojalno podpisali, dokler bode imelo smoter, doseči občno spravo in sporazumljenje in notranji mir. Čisto naravno pak je, da je zdanja sdrsa drugačna od ónih prejšnjih let, ker je tudi večina državnega zbora čisto drugačna. Adresa večine je zmierna in spravedljiva, to mora priznati tudi ustavoverna stranka, in ker je ne more v tem oziru napadati, napada óna to, kar po svoje vidi v njej. Za to so stopili nasprotniki na proroški stol, pogledali v bodočnost, in zaklicali prestrašenemu svetu: ustava je v nevarnosti! Na tak način se pa lahko prorokuje, ker če se prorokovanje uresniči ali ne uresniči, proroku vse dobro gódi. Zakaj pa pravijo, da je ustava v nevarnosti? Za to, ker v adresi večine stoji beseda „decentralizacija“. Osebito se je zoper to obračal poslanec Plener, in dokazoval s številkami, kako drago stane avtonomna uprava“. Temu nasproti pa zopet grof Hohenwart dokaže s številkami, da računanje Plenerjevo nij utemeljeno, in da v obče ne nastaje vprašanje, ali so zdanji troški deželne uprave ali c. kr. uprave večji, ampak zdaj gre za to, da se s primernim organizovanjem troški jednega ali drugega deželnega urada ali odpravijo popolnem, ali vsaj deloma znižajo. (Dobro! na desnej.) Poslanec Plener je tudi skušal dokazati, da je avtonomija neprilichna in nevarna. Se ve, da samo po nje-

govem mišljenji, in obrača se zoper izvrševanje avtonomije, ali zoper princip ne, in jeden poslanec iz levice je celo dejal, da se lahko izvrševanje avtonomistiškega načela tako izvele, da bodo vse stranke državnega zbora zadovoljne.

Naposled je grof Hohenwart omenjal še ónega odstavka prestolnega govora, ki omenja vstopa Čehov v državni zbor. Ustavoverna stranka je zmirom dejala, dokler nij bilo Čehov v državnem zboru, da z njimi ne morejo obravnavati, da morajo Čehi najprej stopiti v državni zbor. To isto se je izjavilo tudi v adresi l. 1873. A zdaj, ko so Čehi v državnem zboru, zdaj jim kliče ustavoverna stranka: pustite svoje prepričanje, želje in nadeje pred vrati, tu notri ne smejo! (Dobro! na desnej.) Po želji ustavoverne stranke nijmo omenjali državnopravnega vprašanja v adresi, mi smo javno izrekli, da hočemo z vami v prid državi skupno delati, ali tedaj pridejo isti gospodje, in s silo vlečejo v svojej adresi manjšine ustavna vprašanja na dan, katerih niti prestolni govor niti adresa večine ne omenja. Visoka zbornica naj tedaj voli mej obema adresama: jedna adresa, adresa manjšine, pomenja boj, druga, adresa večine, pomenja mir in spravo. Prvo priporoča manjšina adresnega odbora, drugo priporoča njega večina, priporoča jo Najvišji prestolni govor, in priporoča jo soglasna želja vsega prebivalstva, ki si želi notranjega miru v državi in mirnega prijateljskega delovanja svojih zastopnikov.“ (Živahno odobravanje na desnej; od vseh strani se govorniku čestita.)

Izid glasovanja o adresi večine sem vam bil uže telegrafski naznanil. Zoper adresno manjšine so glasovali vsi ministri, da sta pa zoper spravo in sporazumljenje, se vé da iz važnih (!) uzrokov, glasovala poslanca Schwegel in Taufferer iz kranjskega vélikoposestva, to se ume ob sebi!

Prihodnja seja državnega zbora bode v četrtek 6. t. m.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 4. novembra.

Grof *Tasffe* bil bi rad na prazne ministerske stole posadil ustavoverce, ali bolj centraliste. Ali ker so se ti pokazali tako protivni vsakej spravi, naš ministerski prvosednik vendar ne more mej nje poseči. Kako pa zdaj? Nič drugega ne, nego *Tasffe* baje misli pustiti še na dalje vse ministerske zdanje stole izpraznene, on baje da nehče pozvati v

francoski trgovec — sami složni ljudje. Samo mej Izmailom in Francozom porodil se je kratek boj, ko se je začel govor o vojni mej Rusi in Francozi. Razvnel se je ognjeviti Francoz, razvnel se je tudi sin severa, besede jima so začele sipati se iz ust in očíj. A glej čudo, glej silno moč izobraženja, katero vsikdar rado priznaje pravico, naj bi tudi neprijatelju šla. Francoz vsklikne: „Marengo in Slavkov (Austerlitz)!“ a Rus „Moskva in Borodino!“ in s tem se je pretrgalo streljanje, Francoz poda svojemu nasprotniku roko, kateri jo prime in srčno stisne, in s tem se je storil zopet mir. I mi smo do Karlovca prebili čas zopet v slogi smejoči in šaleči se.

Pot mej Zagrebom in Karlovcem néma nič posebno znamenitega. Največ sama polja slabo obdelana in praveki gozdi, kateri z leve sežejo do Kolpe. Tu živi večina prostega plemstva okraja Zagrebskega, Turopoljci in Cvetkoviči. Z desne se vzdiguje najjužneje pred-

straže Julskih planin, tako imenovane Uskoške gore, od katerih je zopet najjužneja Piešivica. Na najjužnejem pogorju Piešivice sedi, kakor kak orel, grad Okič, v dobi grofov Celjskih velike državne znamenitosti, katero si je tudi pozneje ob času turških bojev pridržal. Sedaj v njem več ne zvené ni orožje ni čaše. Gospodar njegov živi (ne znam prav) ali v Beču ali v Budimu, a dohodki se prijemljejo v Jastrebarskem gradu, kateri stoji na desno ob potu iz Zagreba v Karlovec. Mej Jastrebarsko in Karlovcem je svobodna občina Draganič imenovana. Tu sem videl izven trga Jastrebarske najlepših hiš in najbolj obdelanih polj, kolikor sem ta dan z očmi preleteti mogel. Akoravno smo uže po noči dospeli v Karlovec vendar smo zopet namestivši se na stan, poiskali (jaz in Izmail) našo domorodno pisateljico Dragojilo J—vo.¹⁾ Sirota je bolna in v tem mestu tako na glasu, da nam

¹⁾ Dragojila Jarnevičeva.

Prev.

niti jeden od rodoljubov nij znal povedati njenega stanovišča. Dr. J—va preživela je poslednja svoja leta v Nemškej in Italijanskej in skoro na pol uže pozabila jezik materinski; zato tudi sedaj slabo govori naški. Ali iz neukretnega tega njenega govora klije duh nenavaden pri ženskej. Njene opazke o našej književnosti in njenej bodočej sméri, akopram se vidi iz njih, da še slabo pozna narod in najpreve njegove potrebščine, zopet so zdrave in izvirne. No, najbolj tešilo me je iskreno njeno priznanje, da je jako zaostala v jeziku, in živa želja in težnja, da nadomesti zopet óno, kar je pozabila. A zakaj bi me to tako tešilo? Evo za to, ker jaz sodim, kder ima glave in volje in spoznanja samega sebe, to bode premagala se vsaka zapreka in dosegl namen, za katerim se teži; ime D. J—va bode nekaj slavno v listovih literature naše. Vrnivša se na stan našla sva tu izbor rodoljubov Karlovških, kateri so naji patrio more

ministerstvo avtonomistov, akopram je ta stranka za njim. Mi se temu moramo čuditi. Ali grof Taaffe res misli, da bo šlo vse rakov pot, če ne pridejo v ministerstvo centralisti Plenerji, Suessi, Herbsti! Ali imajo centralisti res toliko zasluga, da Taaffe njim na ljubo taji in žali svojo stranko, zdanjo večino državnega zbora? Kako pa so centralisti in nemški liberalci delali tačas, ko so imeli oni večino? Bojimo se jako, da bode vse sladko goslanje grofa Taaffeja na spravnih goslih imelo prav — grenak konec.

Dunajski nemško-liberalni in listi „židovske zveze“ ponavljajo zdaj po adresnej debati star in uže obrabljen maneuver: ker so centralisti s se svojo adresno propali, takoj ti listi skrivnostno svetu migajo, češ: Taaffejevo ministerstvo se majo! To je nemšk maneuver in nemška agitacija nadležno naivna, ki néma nič stvarne podlage. Nemška nedostojnost teh listov pak se posebno razvída iz laži v „D. Z.“, da je šel namreč grof Taaffe pred adresno debato v gospodski zbornici k nadvojvodi Raineru in Wilhelmu in ja prosil, da bi tudi ona dva glasovala zoper adresno večino, kar sta pa obadva nadvojvodi naravnost odbila. „Presse“ pravi, da je to laž in tudi dostavlja, da ministerstvo nij nič uplivalo in delalo, da bi nekateri udje gospodske zbornice vsaj óne seje udeležili se in glasovali za adresno manjšino. — Oboje mi radi verujemo, ali bolje bi bilo, da bi grof Taaffe istinito kaj storil, namesto — ničesa.

Odsek **državnega zbora** za predlog o odpravi časniškega koleka je volil za prvosednika grofa Mrosovskega, za njega namestnika pa barona Piqueta.

Budgetni odsek se je tudi konstituiral. Prvosednik mu je grof Hohenwart, namestnika Wolfrum in Smarzewski, zapisnikarji Fedorowicz, Neuwrth, Oppenheimer in Mattus.

Ogerski državni zbor se posvetuje zdaj o državljanskem zakonu. V petek se je sprejel § 10. tega zakona, ki določuje, da ogersko državljanstvo daje ogerski ministrijski predsednik, ban hrvatski in vodja granične uprave. Našli so se pa tudi taki ljudje, ki so hoteli, da ban hrvatski ne sme dobiti tega prava, ali zbornica v veliki večini je sprejela predlog manjšine dotičnega odseka.

Vnanje države.

Minole nedelje je knez Aleksander I. otvoril s prestolnim govorom **bolgarsko narodno zbranje**. On je konstatiral, da je Bolgarija pridobila simpatije ruskega carja osvoboditelja in drugih evropskih dvorov. Poučarjal je neomejeno hvaležnost ruskega carju, omenil prijateljskih razmer z Rumunijo in Srbijo in naznanil mnogo predlog, mej temi tudi jedno o cerkveni upravi na podlogi zjedinjene bolgarske cerkve, potem predloge o osnovanju pravnega učilišča in o obligatornej vojaške dolžnosti.

Amerikanski poslanik na Dunaji, Casson, je dobil od svoje vlade ukaz, da od-

potuje na Rumunsko, in naznani tamošnji vladi, da vlada severnih ameriškanskih držav priznava neodvisnost Rumunije.

Španjski prestolni pretendent dr. Karlos je moral na svet francoske vlade pobrisati jo s Francoskega na Angleško. Če pride nazaj, bode ga francoska vlada izgnala, katera ne hče trpeti političkih agitacij.

Domače stvari.

— (Prihod našega domačega polka.) Po dozdanjih določbah je prvima dvema bataljonoma Kuhnovec se štabom v Ljubljano priti 26. dan t. m.; tretji bataljon pa še le 7. dan decembra dojde. Tukaj bodo po dva dni počivali. Odbor za sprejem se je v petek spet posvetoval in sicer samo v obče razpravljaj glavne točke, na katere bi se bilo ozirati pri slavnostnem programu. Na drobno se zdaj še ne da nič urediti, ker je poprej treba pozvedati o mnogih posameznostih. To bode skrb posebnih odsekov.

— (Pri sv. Krištofu.) Na vseh Svätih dan se je vse trlo ljudij na pokopališčih; kamor se je ozrlo oko, blišče so luči in lučice, vencev pa je ležalo in viselo na tisoče po grobih in spomenikih. Do poznega večera se nij pretrgala procesija obiskovalcev, ki so se srečavali po Dunaiskej cesti gori in doli. Veliki pevski zbor ljubljanske narodne čitalnice se je ob treh zbral pri piramidi in zapel tri nagrobnice mej temi tudi znani Palestrinin „miserere“. Vreme je bilo še dosti ugodno. V nedeljo je dež nekoliko kazil, na vernih duš dan pa zaradi sneženega vremena in groznih potov obiskovanje grobov nij bilo mogoče.

— (Za izpite o gozdarstvu.) ki so se tukaj vršili minoli teden, oglasilo se je 15 aspirantov s Kranjskega, Koroškega, Dolenjega Štajerja in Primorja. Razen dveh so vsi dobro opravili, nekateri celo z odliko.

— (Premembe v šolskem nadzorstvu.) G. Karel Holzinger, deželni šolski nadzornik gimnazijam na Štajerskem in Koroškem dejan je v pokoj. G. dr. J. Zindler postal je deželni šolski nadzornik gimnazijam, realkam in meščanskim šolam na Štajerskem in Koroškem, a dosedanji deželni šolski nadzornik Ernst Gnadt v Trstu bode odsle prevzel nadzorovanje vseh srednjih šol po Kranjskem in nemških srednjih šol na Primorskem.

— († Gospod dr. Andrej Luschin vitez Ebengreuth) nekad prvosednik ljubljanskemu deželnemu sodišču, je na Dunaju dne 31. m. m. umrl po dolgej bolehnosti. Star je bil 73 let. Služboval je s prva v Ljubljani,

potem pa v raznih krajih carevine. Leta 1850. se je zopet vrnil na Kranjsko, in sicer v Novomesto za državnega pravdnika, pa uže v treh letih prestavljen bil v Temešvar, kjer se je v kratkem času vspel do deželnemu sodišču prvosednika. Leta 1861. je moral z drugimi avstrijskimi uradniki vred umakniti se in dve leti pozneje je prišel za prvosednika k ljubljanskemu deželnemu sodišču, kjer je ostal do svojega umiroljenja 1875. leta. Pokojni je bil rojen Ribničau z Laz.

— (Otročje bolnice upravnistvo) je za poskušno oskrbljevanje bolnih otrok za leto dnij izročilo redu milosrčnih sester.

— (Spodnještajerski peš-polk št. 47), ki se je dosedaj imenoval „fcm. Hartung“, dobil je novo ime. Zdaj se mu pravi fml. baron Litzenhofen.

— (Pri zadnjem novemberskem avancementu) postal je dosedanji nadzdravnik dr. Fr. Košmelj (iz Železnikov) polkovni zdravnik, in kadet Janez Osana (iz Razdrtega) lajtenant pri pionirjih.

— (V bledsko jezero skočil) in v njem utonil je bivši dijurnist Rajko Cetelj iz Radovljice. Menda ga je revščina gnala v vodo.

— (Matičarji,) katerim se je kaj spremenil naslov ali stan, naj spremenbo oglašé društvenemu odboru, da se primerno popravi imenik družabnikov.

— (Iz Spodnje Šiške) se nam piše: G. Anton Kvas se je bil odpovedal županstvu, ker se preseli v Trst. Dne 30. m. m. je bila nova volitev; za občinskega predstojnika je izvoljen dozdanji prvi svetovalec gospod Janez Knez, za prvega svetovaleca pa je stopil na njegovo mesto g. Anton Vizian. V ravno tej seji se je dolgo obravnavalo še vprašanje zaradi redne razsvetljave ceste iz Ljubljane — počenši od Koliseja do Spodnje Šiške, pa nij bilo nič skleneno. Upamo, da se bode občinski zastop naposled udal in sprevidel potrebo razsvetljave, ki bi ustrezala vseobčnej želji. Vsa občina je zelo zadovoljna, da je županstvo prevzel g. Knez, in preverjeni smo, da bode on na vse strani skrbel za njeno pravo korist. Končno hočemo omeniti, da je volitev vodil g. okrajni komisar, vitez Alpi, ki je pri tej priliki spet pokazal, da se je njegovemu trudi ljubju posrečilo prisvojiti si slovensčino tako, da je vsa obravnava tekla prav gladko v domačem jeziku.

— (Požar.) Iz Gorenje Sušice na Bizeljskem se nam poroča dne 27. t. m.: Včeraj

sprejeli s polnimi časami in objemali in poljubljali. Tu se je pevalo in pilo na zdravje Bog zna koga ne, dokler nas nij prehitela polunoč. Zjutraj dan po obedu zapustili smo Karlovec, udarivši proti Metliki, prvemu mestu v Kranjskeji. Spremljal nas je gospod Ivan M. Cesta nad Karlovcem in Kranjsko je jako lepa, posebno do Netretiča, gladka, kakor po mizi. Najbolj sem se radoval narodu, s katerim smo se sešli na potu. Fantje v belo suknjo oblečeni, visoki, tanke vzrasti in zdravvega okroglega slavyanskega lica. Žene tudi lepe in snažno oblečene. Bela srajca, modra jopca z modrimi vrvicami in od svetle barve pašita, to ti je obleka Braike. Po potu srečali smo tudi množino Kranjcev, kateri so pevačji šli z naloženimi vozovi v Karlovec. Znano ti bode, da se v Kranjskeji čez zimo

napravi sila sodov, rešet, sit, zibelk itd., kateri tovor se vozi razven v Karlovec tudi v Zagreb, pa od tod na ledjih raznosi po celej Hrvatskeji, Slavoniji in zapadni Ogerskeji. S takim tovorom smo se tudi mi tu srečavali.

— Ta dan prišli smo po deževnem vremenu v Jurovo, imetje gospodov Vranicanijev, kder so nas sprejeli z lepim stanovanjem in s pravo slavyansko postrežbo. Tu smo ostali tudi celi drugi dan, ogledali se po okolicih z ove in z óne strani Kolpe, obiskali smo Metliko, mesto slavno od starine. Dogodjati Metulja (sejanje Metlike) bode Ti znani iz „Danice“.

1) Prašajočemu Metličane, znajo-li oni, kde je stal slaven Metulum, stolno mesto starih Japodov? rekali so mi, da na mestu, katero se imenuje sedaj „Tri fare“, ne daleč od Metlike nižje proti Kolpi. No, Valvazor pripoveduje, da je tu bil grad in samostan vitezov templarjev, od katerega so se še za njega videle razvaline. Drugi zopet pravijo, da je Metulum stal nekde v Istri, kder se še denes jedna

To mesto se je 36 let pr. Kr. branilo junaški proti napadu rimskega imperatorja Cesara Avgusta Oktavijana, kateri pred njegovimi zidovi malo da nij poginol. Tudi žene branile so se junaški, žrtvujoče i otroke i življenje, da ubeže sramoti robstva.

vas imenuje Medola. A zopet neki drug brezimenovič veli, da to mesto nij stalo ni pri Metliki, niti pri Medoli, nego mej Ložem in Oblokami na Notranjskem, kder še denes je vas, katera se zove Metule (vide Illir. Blatt 1840. št. 7.). Kedo ima pravo, to naj razsodi oni, komur je Bog dal mozga in ustrljivosti, da popolnem preišče stvar tako globoko zakopano in jo razsodi. No, jaz jako dvomim, da bode kdaj prišel do gotovosti, kajti uže davno nij več ni sledu temu mestu, in Appijan, kateri je živel malo pozneje, ko so razdrli mesto Metul, pravi: „Civitas incendio assumpta est ita ut nullum tam ingentis urbis superfuerit vestigium“ (Appianus de bello illyrico).

(Dalje prih.)

1) Brajci imenujejo se Pokolpčani, kateri prebivajo mej Karlovcem in Metliko.

popoldne o polu treh je pogorelo posestniku Josipu Trampužu pri banki „Slaviji“ zavarovano gospodarsko poslopje v Starej vasi na Bizeljskem. Škode je precej, ker je pogorela tudi vsa na omenjenem poslopju shranjena klaja. Na kak način je požar nastal, /nij še znano.

— (V Šentvidu nad Ljubljano) se je neki prikazala goveja kuga. Po tem takem nij upati, da jo bode skoraj konec.

— (Iz Maribora) se nam o! dné 3. t. m. poroča: Pri denašnji volitvi za okrajni zastop mariborski so zmagali sijajno z 51 zoper 29 nasprotnih glasov narodni veliki posestniki. Torej imamo v obče večino gotovo! Gospode: Hartmanna, Girstmayra, Seidla, Wretzla in druge njihove tovariše smo poslali v mnogo zasluženi (!) pokoj! Requiescant in pace! Izvoljeni narodni zastopniki so gospodje: Karnitschnig Mihael, Lorber Martin, Weingerl Josip, Nugent Laval grof, Machorko Mihael, Kodella Josip, dr. Radej Fran, Michelits Josip, Korman Josip in Wratschko Alojzij.

— (Umrla) sta v Zagrebu dné 31. oktobra: umirovljeni svétnik obstojavšega kr. namestniškega véca Mojsija Baltić, saborski poslanec pakrački, in pa Anton Concilia, slovenskih starišev sin, drug trgovske tvrde „Braća Concilia“, gradski zastopnik, poslednji še le 34 let star.

— (Prememlje pri učiteljstvu na Kranjskem.) G. Andrej Grčar, nadučitelj v Šent-Rupertu, v Mokronog; g. Matija Bartel, iz Majhovega za nadučitelja v Čermošnici in J. Cepuder, iz Šmarja v Litijsko za nadučitelja. Gdč. Ana Podrekar, učiteljica v Vratih (Thörl)

na Koroškem v Tržič, gdč. Kristina Zadnikar v Šent-Jernej, g. Pirnat iz Rake na Prečino. G. Vozlaček, podučitelj na Igu v Šent-Kocijan pri Turjaku, in g. J. Jeglič iz 3 leta učiteljska za pomož. učitelja na Ig. G. Matija Hiti iz Poloma k sv. Mihaelu pri Žužemberku.

— (Poganiška gradščina.) Poročila družih tukajšnjih novic, ki so zajemale iz našega lista, so nas opozorila stoprav, da sta se v našo notico o prodaji imenovane gradščine vrinila dva tiskarska pogreška. Gradščina je bila namreč cenjena 168.000 gld. in prodana za 40 900 gld.

Razne vesti.

* (Petindvajsetletnico) carstvovanja obhaja prihodnje leto dné 2. marca ruski car. Gospé najimenitnejšega ruskega boljarstva nameravajo slaviti spomin prestolnega nastopa po ustanovi učilnic za povzdigo ženskega dela. Poseben odbor je uže izdelal naučni načrt in ga izročil gospodski na potrjenje. Prvej teh učilnic bode ime po carju Aleksandra II.

* (Mlada umetelnica.) V italijanskih gledališčih igra zdaj osemletna Gemma Cuniberti, hči Prijemonteza glumca. Kadar gledališko društvo njenih starišev pride v Rim, aristokrati za kraljeviča in druge otroke visocega plemstva urejajo posebne igrokaze, v katerih Gemma mojstersko provaja glavne naloge. V to svrhu se spisujejo posebne igre, katerih število se vedno množi tako da se je uže precej nabralo dramatičnih proizvodov te zvladne vrste.

Tuji.

3. novembra:

Evropa: Bandy iz Sedmograda, — pl. Kiese-wetter iz Karlovca.
Pri **Sloveniji:** Valer, Pirc iz Kranja. — Casolo iz Trsta. — Aiss iz Dunaja.
Pri **Italiji:** Kern iz Dunaja. — Weber iz Kočevja. — Süs iz Dunaja. — Bradl iz Gradca. —

Fabiani iz Sežane. — Kastrentz iz Dolenjskega. — Schrems iz Kočevja.

Dunajska borza 4. novembra.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	68	gld.	25	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	70	"	45	"
Zlata renta	80	"	20	"
1860 drž. posojilo	123	"	—	"
Akcije narodne banke	836	"	—	"
Kreditne akcije	268	"	50	"
London	116	"	55	"
Srebro	—	"	—	"
Napol.	9	"	30	"
C. kr. cekini	5	"	57	"
Državne marke	57	"	60	"

Zalogo listinskega (dokument) papirja

iz c. kr. priv. tovarne za papir v Ratečah

ima (517—1)

Anton Krisper v Ljubljani.

Prodaja na drobno pri **prodajalcih koleka.**

Izvrstno vino

iz slovečih vinorodnih brd na Goriškem, **belo in črno,**

se prodaja v gradščini v Dobri pri Korminu. Naročila sprejema oskrbnistvo

Bagner-Catterinijevih gradščin

(512—2)

v Gorici.

Nove vozne liste

za železnice

prav po nizkeji ceni priporoča

„Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Loterijske srečke.

V Trstu 31. oktobra: 41. 49. 31. 87. 21.

V Linci 31. oktobra: 30. 78. 29. 65. 74.

Prodaja skupne zaloge blaga.

Iz konkurzne mase firma Fran Zottmann in Gril v Ljubljani se bode cela

zaloga kramarskega blaga,

ki je na 4185 gold. sodnijsko cenjena, skupno prodala, in se znajo ponudbe pismeno do 10. novembra t. l. na oskrbnika dr. Fran Munda v Ljubljani poslati, pri katerem se zapisnik in po njem tudi zaloga sama zna pregledati. Crez ponudbe bode oskrbnistvo določilo in ako se pogodba sklene, se ima kupnina gotovo plačati, vendar zna oskrbnistvo pri zadostilnem varstvu plačilo tudi na obroke dopustiti. (516—1)

Oskrbnistvo Fran Zottmann in Grilove konkurzne mase.

„Avstrija“

vzajemno zavarovalno društvo na človeško življenje, (ustanovljena l. 1860).

Zavaruje na človeško življenje v vseh primerljajih po naj-nizjih tarifah. Razen tega zavaruje „Avstrija“

pokojnino (penzijo) delavcem.

Vsled te naprave tudi menjj premožen delavec lahko za svojo starost skrbi. **Malo soldov na teden** uže zadostuje, — in zgotovljena je **pokojnina**, ki se uže z 50. oziroma 60. letom uživati prične — do smrti. Prihranjenih ne celih 5 kr. na dan je uže dovolj, se na ta način za svojo starost preskrbeti.

Tovarnarji in drugi gospodarji, skrbite za blagor svojih delavcev in opozorite jih na to dobrodelno napravo.

Ponudbe sprejema in pojasnila daje podpisano **nadzorništvo**, kjer se tudi pregledi in tarife **brezplačno** dobivajo.

V Ljubljani, meseca oktobra 1879.

Nadzorništvo „Avstrije“ v Ljubljani:

(511—2)

Ignacij Valentincič.

Pisarna: **Sv. Petra cesta št. 73** (nova).

M. Neumannova velika zaloga narejene obleke.

Za gospode:

Suknene zimske suknje	gl. 16
Sukneni menčikovi	" 20
Menčikovi iz lodna	" 14
Moderna obleka	" 22
Črna obleka	" 26
Jesenske površnje suknje	" 12
Lovske suknjice iz lodna	" 7
Suknene hlače	" 7
Ponočne suknje	" 10
Reithofferjev dežni plašč	" 9

Za dečke:

Suknen menčikov	gl. 10
Suknene obleke	" 12
Črne obleke	" 16
Lovske suknjice od lodna	" 4
Zimske suknene hlače	" 4

Za otroke od 2 do 8 let:

Obleke iz klobučine brez hlače	gl. 3-50
Lovske obleke s hlačami	" 4-50
Suknena obleka s hlačami	" 6-—
Površnje suknje	" 7-—

Za gospé

najnovější paletoti z Dunaja:

Suknje po obliki za gospode od palmerstona	od gl. 6 do gl. 24
Suknje po obliki za gospode, ratinaste ali šopkinaste	" " 10 " " 20
Suknje po obliki za gospode, iz sukna stisnena	" " " " "
iz vravnane preje	" " 14 " " 38
Modérni dežni plašč od sukna	" " 9 " " 22
Elegantne ponočne suknje od klobučine	" " 8 " " 18

priporoča

M. Neumann,

v Ljubljani, slonove ulice št. 11.

Izvanjska naročila se s povzetjem natanko izvršujó, in óno, kar se ne dopade, brez ovire zamenj. (473—7)